

DERFOR ER TOPSKAT ET PROBLEM

AF MADS LUNDBY HANSEN

VELKOMMEN TIL CEPOS' TANK&TÆNK

Denne publikation er en del af CEPOS' TANK&TÆNK.

CEPOS' TANK&TÆNK henvender sig til elever og lærere på de gymnasiale uddannelser, studerende og andre, som ønsker indsigt i samfundsvidenskabelige sammenhænge, friheds- og rettighedsbegreber, det danske samfunds opbygning og udfordringer samt naturvidenskab.

På vores hjemmeside www.cepos.dk vil du kunne finde undervisningsmateriale i form af korte tekster og videoer, som bl.a. kan bruges i undervisningen på landets gymnasier – eller blot til at blive klogere.

Undervisningsmaterialet er under konstant udvikling, og der vil løbende blive tilføjet nye temaer og emner til siden.

CEPOS lægger vægt på, at artiklerne er skrevet af fagpersoner med solid viden og indsigt, så det faglige indhold er i højsædet.

Nogle af artiklerne formidler alene et fagligt indhold, mens andre er debatterende, dvs. at forfatteren enten drager egne konklusioner eller argumenterer for et synspunkt. Enkelte artikler er sat op overfor hinanden som forskellige vinkler på samme problemstilling.

Undervisningsmaterialet fra CEPOS' TANK&TÆNK er til fri afbenyttelse, så længe man husker at angive tydelig kilde.

Vi håber, at gymnasieelever, lærere, studerende, undervisere og øvrige interesserede vil få glæde af materialet, som forhåbentlig kan danne baggrund for gode debatter og medvirke til, at vi alle bliver klogere.

HVAD ER CEPOS?

Center for Politiske Studier (CEPOS) er en uafhængig borgerlig-liberal tænketank.

CEPOS søger at påvirke den politiske debat og derved de politiske beslutninger ved:

- at frembringe ny viden om samfundsindretningen gennem analyse og forskning
 - at udarbejde løsninger og konkrete forslag til ny politik
- at påvirke nutidens og fremtidens beslutningstagere gennem medier, møder, konferencer, publikationer og uddannelse

DERFOR ER TOPSKAT ET PROBLEM

INDLEDNING

Siden 1970'erne har både konservativt, socialdemokratisk og venstreledede regeringer nedsat skatten på den sidst tjente krone (det man kalder marginals-katten). Fra 1987 og frem, er skatten på den sidst tjente krone således faldet fra 73 procent til 56 procent – hvis man altså tjente så meget at man skulle betale hvad vi i dag omtaler som topskat.

Dette notat forklarer hvorfor skiftende regeringer har sat marginals-katten ned, også selv om det ofte har medført stor debat og ballade.

MARGINALSKAT PÅ ARBEJDE

Skatten på den sidst tjente krone – ofte kaldet marginals-katten – er meget omtalt i den økonomiske debat. Det skyldes, at marginals-katten bestemmer, hvor meget man har tilbage til sig selv, når man arbejder en time ekstra. I Danmark udgør marginals-katten for personer med høje indkomster ca. 56 pct. Blandt de 34 OECD-lande er det den 9. højeste marginals-kat. En marginals-kat på 56 pct. betyder, at man har 44 kr. (100-56 kr.) tilbage til sig selv, når man tjener 100 kr. ekstra.

MARGINALSKATTER I DANMARK, 2014

	pct.
Lave indkomster	40,1
Høje indkomster	56,2

Kilde: Skatteministeriet

TO MODSATRETTEDE EFFEKTER

Jo mere man har tilbage til sig selv efter skat, når man arbejder, jo mere attraktivt er det at arbejde ekstra, herunder at påtage sig overarbejde.

Videnskabelige undersøgelser finder generelt, at arbejdsudbuddet (hvor meget man ønsker at arbejde) faktisk stiger, når marginals-katten sættes ned. Dvs. at der bliver arbejdet flere timer, når marginals-katten nedsættes.

Det gælder selvom der er *to modsatrettede effekter*, når marginals-katten sænkes.

MARGINALSKAT FOR EN PERSON MED 167 PCT. AF GENNEMSNITLIG INDKOMST, OECD, 2014

	pct.
1 Belgien	68,5
2 Sverige	67,2
3 Italien	62,6
4 Portugal	60,8
5 Slovenien	60,4
6 Frankrig	59,9
7 Finland	58,4
8 Irland	56,7
9 Danmark	56,2
10 Grækenland	56,0
11 Luxembourg	55,1
12 Holland	53,4
13 Norge	53,3
14 Ungarn	49,0
15 Storbritannien	49,0
16 Tjekkiet	48,6
17 Island	48,3
18 Tyrkiet	47,8
19 Israel	46,6
20 Slovakiet	46,5
21 Tyskland	44,3
22 USA	43,6
23 Østrig	42,2
24 Estland	42,2
25 Australien	42,0
26 Spanien	40,0
27 Canada	38,4
28 Polen	37,2
29 Schweiz	35,9
30 Japan	35,3
31 New Zealand	33,0
32 Sydkorea	31,9
33 Mexico	28,4
34 Chile	10,2

Kilde: OECD Taxing Wages

Den ene effekt er *indkomsteffekten*: Når skatten nedsættes, får man automatisk flere penge til sig selv. Dermed får man råd til at holde mere fri (som de fleste synes er et gode). Hvis man er tilfreds med den indkomst man allerede har, kan man altså opnå denne, selv om man arbejder mindre. Det trækker faktisk arbejdstiden ned. Dette kaldes populært sagt "hængekøjeeffekten".

Omvendt har man også en såkaldt *substitutionseffekt*, som indebærer, at man arbejder flere timer. Den effekt kommer af, at det bliver mere attraktivt at arbejde ekstra og dyrere at holde fri ("prisen" for at holde en time fri er jo lig med det man ikke tjener efter skat). Denne effekt kaldes også populært "gulerodseffekten".

Når man vejer de to effekter sammen, så finder videnskabelige undersøgelser generelt, at "gulerodseffekten", altså at der arbejdes mere, er større end "hængekøjeeffekten", at nogle vil vælge at arbejde mindre. Derfor medfører en lavere marginalskat, at det samlede arbejdsudbud målt i timer stiger.

FINANSMINISTERIET VURDERER AT FJERNELSE AF TOPSKAT ØGER ARBEJDSUDBUD MED 9.000 PERSONER

I Danmark betaler man topskat, når lønindkomsten er over 499.000 kr. Topskatten, der betales af 500.000 danskere, udgør 15 pct. og bringer marginalsatten op på 56 pct. Hvis topskatten fjernes, reduceres marginalsatten fra 56 til 43 pct. Hvor en topkatteyder i dag har 44 kr. tilbage til sig selv, når han tjener 100 kr. ekstra, så vil han efter bortfald af topskat have 57 kr. tilbage. Den lavere marginalskat vil indebære, at flere danskere vil arbejde ekstra via overarbejde, bijob mv.

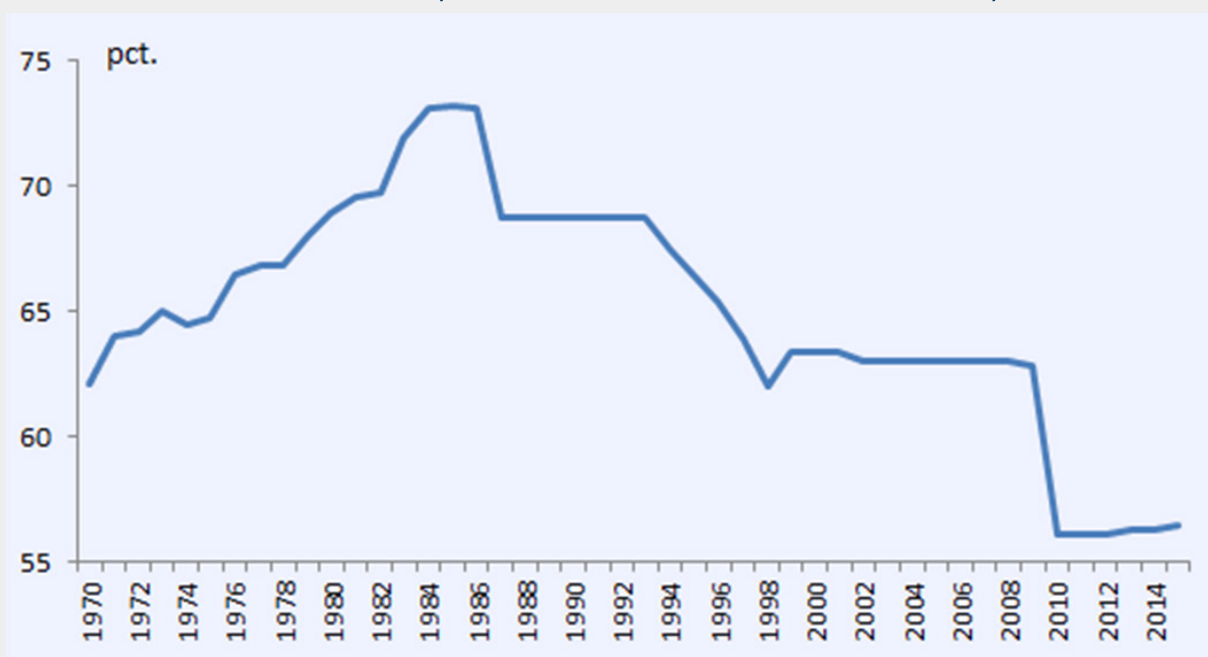
Finansministeriet i Danmark vurderer, at arbejdsindsatsen vokser svarende til 9.000 flere fuldtidsbeskæftigede¹ i Danmark, hvis topskatten fjernes. Det skyldes, at nogle topkatteydere vil vælge at arbejde flere timer f.eks. fordi de påtager sig overarbejde eller et bijob. Tilsammen vil disse ekstra arbejdstimer svare til 9.000 ekstra fuldtidsbeskæftigede.

¹ FM

SOCIALDEMOKRATISKE OG BORGERLIGE REGERINGER HAR SAT DEN ØVERSTE MARGINALSKAT NED SIDEN 1987

Siden 1987 har socialdemokratiske og borgerlige regeringer sat den øverste marginalskat ned. Fra 1987 og frem er marginalskatten sænket fra 73 til 56 pct. Det er sket, fordi der i Finansministeriet og blandt langt de fleste økonomer er enighed om, at lavere marginalskat øger tilskyndelsen til at arbejde ekstra.

HØJESTE MARGINALSKATTESATS FOR LØNINDKOMST I EN GENNEMSNITSKOMMUNE, INKL. KIRKESKAT OG AM-BIDRAG, 1970-2015

Kilde: Skatteministeriet

DEN SAMMENSATTE MARGINALSKAT PÅ 67 PCT.

Det er dog ikke kun marginalskatten på arbejde, der påvirker arbejdsudbuddet. Også afgifterne påvirker arbejdsudbuddet (dvs. hvor meget har man lyst til at arbejde). Hvis afgifterne på varer sættes op, så stiger priserne i butikkerne. Man skal huske på, at man i høj grad går på arbejde for at tjene penge, så man kan købe flere varer. Og hvis afgifterne sættes op, så får man færre varer ud af at arbejde. Når man køber en gennemsnitsvare, udgør afgifter ca. 24½ pct. af den samlede pris (moms, ølafgift, chokoladeafgift mv.). Afgifterne betyder, at man kan købe færre varer for en ekstra arbejdstime (fordi varerne bliver dyrere af afgifterne), og det reducerer arbejdsudbuddet. Når man derfor indregner afgifter i marginalskatten (den såkaldte sammensatte marginalskat), så bliver den sammensatte marginalskat på 67 pct. Dvs. når man tjener 100 kr. ekstra, så går de 67 kr. til indkomstskat og afgifter. I forhold til andre lande er en marginalskat på 67 pct. relativt højt. Blandt 34 OECD-lande er det den 5. højeste marginalskat.

EFFEKTEN PÅ DE OFFENTLIGE FINANSER AF LAVERE MARGINALSKAT

Når de danske ministerier regner på effekten af lavere marginalskat antager de, at antallet af arbejdstimer vokser med 1 pct., når indkomstfremgangen efter skat (ved en ekstra arbejdsindsats) vokser med 10 pct. Det gælder f.eks. den omtalte beregning foretaget af Finansministeriet om konsekvenserne ved at fjerne top-skatten. Det bygger på et dansk videnskabeligt studie fra 2001.

Det danske Finansministerium skønner, at en fjernelse af topskatten vil indebære et varigt fald i skatte- og afgiftsbetalingerne på ca. 8 mia. kr. på lang sigt.

Når faldet i statens indtægter ikke bliver større, skyldes det at når marginalskatten nedsættes, så arbejdes der flere timer. Det indebærer at de flere arbejdstimer beskattes, og det opvejer en del af det fald, der umiddelbart opstår, når topskatten fjernes.

Hertil kommer, at fjernelsen af topskatten indebærer større forbrug i forretningerne, og dermed stiger afgiftsbetalingerne. Samlet set vurderer finansministeriet at disse to effekter kompenserer for halvdelen af det umiddelbart tabte skatteprovenu. Bruger man Finansministeriets resultat, kan de 8 mia. kr. f. eks. finansieres ved at der er 13.000 færre offentligt ansatte i fremtiden end man ellers havde tænkt sig. De 8 mia. kroner udgør for øvrigt kun ca. 0,7 procent af det samlede offentlige udgiftsbudget på ca. 1.100 mia. kr.

NYE UNDERSØGELSER

Siden 2001 er der kommet nye forskningsresultater, der tyder på en større adfærdsændring ved lavere marginalskat, end den Finansministeriet lægger til grund. Det skyldes, at lavere marginalskat kan medføre, at det f.eks. bliver mere attraktivt at arbejde mere produktivt for at få en bonus, blive forfremmet eller skifte til et bedre betalt arbejde eller at uddanne sig noget mere. Disse ting kan medføre, at man får en højere løn, fordi man er mere produktiv (man producerer mere pr. time). Disse effekter kommer ud over "den gamle" effekt, der handler om at lavere marginalskat øger antallet af arbejdstimer. Hvis man indregner disse større effekt af lavere marginalskat, så bliver det samlede provenutab ved bortfald af topskatten mindre end 7 mia. kr.

SAMMENSAT MARGINALSKAT FOR PERSONER MED 167 PCT. AF GNS. INDKOMSTNIVEAU (654.093 KR. FOR DK), OECD 2012

	pct.
1 Belgien	73,9
2 Sverige	71,3
3 Slovenien	68,6
4 Italien	68,0
5 Danmark	67,5
6 Finland	66,7
7 Frankrig	66,2
8 Luxembourg	65,6
9 Grækenland	65,3
10 Norge	64,5
11 Irland	64,4
12 Ungarn	63,9
13 Portugal	63,8
14 Island	59,2
15 Nederlandene	58,8
16 Tjekkiet	58,1
17 Storbritannien	56,9
18 Estland	56,0
19 Israel	55,1
20 Tyskland	53,0
21 Spanien	52,9
22 Østrig	52,8
23 Slovakiet	52,3
24 Polen	48,4
25 USA	45,2
26 Schweiz	44,1
27 Japan	39,4
28 Korea	33,8
OECD-gennemsnit	58,4

Anm.: Beregning baseret på et forbrugsskatte-tryk for 2011, dog nyest tilgængelige (2010) for Korea, Nederlandene, Polen samt Portugal.

Kilde: OECD Tax Policy Analysis, OECD Stat samt egne beregninger.

DERFOR ER DET VIGTIGT MED EN LAV MARGINALSKAT

Når de fleste økonomer peger på at det netop er topskatten som bør fjernes, begrundes det altså med at det øger velstanden i samfundet – primært gennem et øget arbejdsudbud.² Eller sagt med andre ord: En høj marginalskat er en dårlig måde at finansiere statens udgifter, fordi denne skat har en meget negativ effekt for den samlede velstand.

Ved at fjerne topskat/sænke marginalsatten vil arbejdsudbuddet øges betydeligt. Ifølge Finansministeriet svarende til 9.000 fuldtidsstillinger og samtidig peger nyere forskning på, at folk vil være villige til at påtage sig mere ansvar og uddanne sig mere, hvorved de bliver mere produktive.

Med andre ord vil lavere marginalskat medføre at den samlede velstand stiger i Danmark.

² For en forklaring på hvorfor et øget arbejdsudbud automatisk medfører øget velstand, se notat om sammenhæng mellem beskæftigelse og arbejdsstyrke: ["Derfor medfører øget arbejdsudbud øget beskæftigelse"](#)

TANK&TÆNK

CEPOS

FIND FLERE MATERIALER PÅ
WWW.CEPOS.DK/TT